

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

-

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

JL 46§ Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

Kunnianhimoisten kierrätystavoitteiden saavuttamisen ja kotimaisten yritysten kilpailuedellytysten kannalta on välttämätöntä, että tuottajavastuu laajennetaan koskemaan ulkomaisia etäkauppaa harjoittavia yrityksiä. Lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi valvovalle viranomaiselle on taattava riittävät resurssit ja luotettavat tietolähteet asian valvontaan. Näin tuottajille ei aiheudu kohtuutonta kustannusrasitetta oman markkinaosuuden ulkopuolelle olevien tuotteiden jätehuollon kustannuksista.

JL 48§ Tuottajavastuu koskee myös etäkaupalla suoraan käyttäjille myytäviä tuotteita

Suomalainen kauppa toimii kovassa kansainvälisessä kilpailussa. Erityisesti koronaviruksen aiheuttaman kriisin seurauksena on välttämätöntä, että EU:n lainsäädännön kansallisessa voimaansaattamisessa huomioidaan laajasti säätelyn vaikutukset suomalaisille yrityksille. Kaupan alaan kohdistuu tulevina vuosina useita lainsäädäntöhankkeita, jotka nostavat merkittävästi kaupan kustannuksia ja heikentävät toimintaedellytyksiä. Kilpailuedellytysten tulee olla tasapuoliset suomalaisen kaupan ja ulkomaalaisen etäkaupan välillä.

On kiitettävää, että tuottajavastuuelvoite kohdistetaan lakiesityksessä selkeästi myös kansainväliseen etäkauppaan. Tämä on merkittävä parannus nykytilanteeseen. Tällä hetkellä EU:n ulkopuoliset verkkokaupat ja -alustat eivät vastaa myymiensä tuotteiden ja näiden pakkausten tuottajavastuusta ja sen toteuttamisen kustannuksista, mikä heikentää merkittävästi Suomessa toimivien yritysten kilpailuedellytyksiä.

Esitys jää kuitenkin puolitiehen, sillä esitysluonnokseen ole sisällytetty kansainvälisille verkkoalustoille (kuten Alibaba, Wish ja Amazon) toissijaista tuottajavastuuelvoitetta, mikäli alustoilla toimivat yritykset eivät noudata tuottajavastuuelvoitettaan Suomeen. Globaalisti toimivat verkkoalustat ovat kooltaan niin suuria yrityksiä, että niillä on resursseja seurata, ja vaatia, niiden alustoilla toimivia yrityksiä noudattamaan paikallista ympäristölainsäädäntöä, jos sitä tavarankohdemaassa edellytetään. Tämä puute heikentää merkittävästi Suomessa toimivien yritysten kilpailukykyä entisestään. Lisäksi se heikentää ehdotuksessa etäkaupalle annettua velvoitetta osallistua tuottajavastuun kustannuksiin, koska tuottajavastuuta valvovalle viranomaiselle asetetaan erittäin haasteellinen valvontatehtävä, jonka verkkoalustat voisivat erittäin helposti itse tehdä. Kansainvälisten verkkoalustojen tulee ehdottomasti itse varmistaa, että niiden kautta etäkauppaa käyvät yritykset ovat hoitaneet kohdemaan tuottajavastuuelvoitteet.

Ehdotamme seuraavaa lisäystä ehdotuksen 48 §:n: o JL 48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

o Tuottajavastuu koskee [myyntitavasta riippumatta] seuraavia tuotteita ja niitä ammattimaisesti markkinoille saattavia tai etämyynnin kautta suoraan käyttäjille myytäviä tuottajia

o Verkkoalustalla* on velvollisuus valvoa, että verkkoalustaa käyttävät yritykset vastaavat tuottajavastuuelvollisuudestaan.

o Mikäli toiseen valtioon sijoittautunutta etämyyjää ei saada selville tai täyttämään tuottajavastuuelvollisuuttaan, on sen verkkoalustan, jonka kautta mainittu etämyyjä myy tuotteitaan, vastattava tuottajavastuuelvollisuudesta tämän puolesta.

*Verkkoalustalla tarkoitetaan sähköistä välitys- tai tallennuspalvelua, jossa kolmannet osapuolet myyvät tuotteita.

JL 48§: Tuottajien tasapuolinen kohtelu

EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa selvittäneen työryhmän mietinnössä (16.9.2019) tunnistettiin tarve edistää tuottajien tasapuolista kohtelua tuottajan koosta riippumatta samoin kuin edistää kaikkien tuottajien osallistumista jätteeksi päätyneiden tuotteiden jätehuollosta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Tämän takia työryhmä päätyi ehdottamaan pakkausten tuottajavastuun miljoonan euron liikevaihtorajan poistamista. Kannatamme vahvasti jätelakityöryhmän näkemystä asiassa. Asia on siirretty säädettäväksi SUP-direktiivin implementoinnin yhteydessä ja se tulee siinä yhteydessä toteuttaa. Sitä edellyttää myös EU:n jätedirektiivi.

JL 49a-d§: Kuntien ja tuottajayhteisön yhteistoiminta pakkausjätteen kiinteistöittäisessä keräyksessä

Kannatamme luonnoksessa esitettyä mallia pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen järjestämisestä kuntien ja tuottajien yhteistoimintana, kun seuraavat ehdot täyttyvät:

- Tuottajat vastaavat vähintään 80 %:sta pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksia.
- Tuottajat voivat järjestää kiinteistökeräyksen itse, jos keräyksen ehdoista ei päästä sopimukseen kuntien kanssa. Lisäksi edellytämme, että asuinkiinteistöiltä erilliskerättävien pakkausjätteiden logistiikka on kustannustehokasta ja kilpailutetaan säännöllisesti.

Lakiesityksen myötä jätehuollon markkina tulee kasvamaan merkittävästi. Edellytämme, että pakkausjätehuollon kilpailutuksessa pienten jätehuoltoyritysten toimintaedellytykset ja mahdollisuus osallistua kilpailutukseen turvataan.

Kiitämme 49§ pykälässä esitettyä tuottajien 80 %:n kustannusvastuuta. Se myös hieman keventää tuottajavastuullisten yritysten kustannustaakkaa, joka kasvaa merkittävästi lakimuutosten myötä. Pykäläkohtaisten perusteluiden (49a) mukaan viranomaisen voisi käyttää tuottajaa kohtaan jätelain 128 §:n mukaista laiminlyönnin oikaisemista ja siihen 129 §:n mukaisesti kytkettyä uhkasakkoa, jos tuottajayhteisön ja kuntien välille ei synny sopimusta 30.6.2021 mennessä. Tuottajiin kohdistuva rankaisu-uhka ei mahdollista tasapuolista neuvottelutilannetta eikä siten ole hyväksyttävissä. Kohta on muutettava siten, että tuottajat järjestävät keräyksen itse 30.6.2024 alkaen, jos sopimusta ei synny.

JL 62§: Pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava kaikki pakkausmateriaalit.

Kesko kannattaa vahvasti kirjausta. Pakkausten kierrätyksen kustannukset ovat merkittävästi nousemassa ja tuottajavastuun maksajien on varmistettava tehokas tuottajavastuun organisointi. Tuottajayhteisöjen on muodostettava uskottava ja tehokas neuvottelukumppani yhteistyöhön kuntien kanssa. Ehdotettu säännös antaa tuottajille mahdollisuuden suunnitella selkeämpi ja tehokkaampi tuottajavastuun toteutus. Tuottajavastuun nykyisen rakennetta voidaan yksinkertaistaa ja selkeyttää esimerkiksi yhdistämällä tuottajayhteisöjä yhdeksi toimijaksi kattamaan kaikki pakkausmateriaalit. Nyt voimassa oleva, tarpeettoman monimutkainen tuottajayhteisörakenne ei palvele parhaimmalla tavalla kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamista, eikä ole kustannustehokas.

JL 63§: Tuottajayhteisössä oikeudet ja velvoitteet on jaettava tuottajien kesken tasapuolisesti toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen ja siten, että vältetään kaupan esteet ja kilpailun vääristyminen:

kannatamme pykäläkirjausta ja toteamme oikeaksi siihen liittyvät perustelut (s. 81), joiden mukaan "Tuottajayhteisön hallinto ja päätöksenteko tulisi järjestää siten, että tuottajien todellinen päätösvalta on oikeassa suhteessa näiden maksuvelvoitteisiin."

JL 65§: Tuottajayhteisöjen on tarpeellisin yhteistoimin taattava tuottajille mahdollisuus hoitaa eri tuotteita koskevat velvoitteensa yhden toimijan kautta: Kannatamme vahvasti ns. yhden luukun -periaatetta, joka helpottaa yritysten tuottajavastuunvelvoitteiden toteuttamista.

JL 66a § (2. momentti): Toiseen valtioon sijoittautunut etämyyjä voi nimetä Suomeen sijoittautuneen valtuutetun edustajan vastaamaan velvoitteistaan Suomessa tai liittyä suoraan hyväksytyyn tuottajayhteisöön.

Esitetty kirjaus on tarpeellinen ja kannatettava etämyynnin vastuun laajentamiseksi. Pykälän tulkinnanvaraisuuden vähentämiseksi ehdotamme että sen muotoilua tiukennetaan.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

-

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

VnA pakkausjätteistä 7-8§: Pakkausjätteen kierrätystavoitteita ei pääosin (pl. alumiini) kiristetä kansallisesti

Kesko tukee vahvasti esitettyä linjausta: Suomen ei tule kiristää pakkausjätedirektiivissä asetettuja kierrätystavoitteita kansallisesti samanaikaisesti kun tavoitteiden laskentatavan muuttuminen vaikeuttaa niiden saavuttamista.

VnA jätteistä 8§: Yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita ei kiristetä kansallisesti

Kesko tukee lakiluonnoksessa esitettyä linjausta. On erittäin tärkeää, että Suomi ei kiristä jo muutenkin erittäin tiukkoja jätedirektiivissä asetettuja yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita kansallisesti.

VnA jätteistä, elintarvikejätteen määrän vähentäminen

Kesko vastustaa kansallisia tiukennuksia jätedirektiivin edellyttämään ruoka-apulahjoituksia koskevaan sääntelyyn. Suomessa jo tällä hetkellä kauppa lahjoittaa laajasti vapaaehtoisesti käyttämättä jääneitä elintarvikkeita hyväntekeväisyyteen. Kaupan alalla tehdään jatkuvasti työtä ruokahävikin edelleen vähentämiseksi niin yrityksissä kuin toimialatasollakin vapaaehtoisuuteen perustuen. Myymättä jääneitä elintarvikkeita annetaan Suomen kaupoista joka viikko useille sadoille ruoka-avun yhteistyökumppaneille. Pakottava säätely asettaisi erityisesti pienet ja haja-asutusalueella toimivat kaupat epäedulliseen asemaan: sopivaa järjestökumppania (yhdistys, kirkon toimiiija) ei aina alueella ole.

VnA jätteistä, pakkausjätteiden erilliskeräysvelvoite

Kesko on valmis tukemaan lakiesityksen mukaista ratkaisua pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen tiukoista velvoiterajoista asuinkiinteistöillä. Edellytyksenä tuelle on, että samalla varmistetaan luonnoksen JL 49a-d§:ssä esitetty tuottajien 80 %:n kustannusvastuu ja ao. kohdassa kommentoimamme tuottajien mahdollisuus järjestää pakkausjätteiden keräys asuinkiinteistöiltä itse, ellei sopimusta tuottajien ja kuntien välillä synny.

VnA pakkausjätteistä 8§: Materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet ehdotetaan muutettaviksi tuottajia yhteisesti sitoviksi velvoitteiksi

Tuottajayhteisöä sitovat, materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet, tulee selkeästi määrittää siten, että tuottajayhteisöt vastaavat kierrätystavoitteiden savuttamisesta vain niihin liittyneiden tuottajien markkinoille saattamien pakkausjätteiden osalta.

Mikäli tuottajia sitovat kierrätystavoitteet olisivat kaikille tuottajille yhteisiä, joutuisivat tuottajayhteisöihin liittyneet tuottajat kustannusvastuuseen myös niiden yritysten

kierrätysvelvoitteesta, jotka jättävät velvoitteensa hoitamatta ja joita valvovat viranomaiset eivät saa mukaan järjestelmään. Tämä heikentäisi erityisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyä verrattuna ulkomaisiin etäkauppaa harjoittaviin yrityksiin.

Kierrätystavoitteen saavuttamista tulee arvioida jätelakia valmistelleen työryhmän mietinnön mukaisesti seuraavasti:

- Tavoitteet koskevat yhteisesti kaikkia tiettyä pakkausmateriaalia markkinoille saattavia tuottajia ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä.
- Juomapakkausten palautusjärjestelmät vastaavat juomapakkausasetuksessa säädettyjen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta.
- Pantittomien pakkausten tuottajat huolehtivat pakkausjätteen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta muilta osin.
- Tuottajayhteisön saavuttama kierrätysaste lasketaan jakamalla tuottajan tietynä kalenterivuonna Suomessa kierrättämän pakkausjätteen paino niiden pakkausten painolla, jotka tuottaja on saattanut markkinoille Suomessa kyseisenä kalenterivuonna.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Salmenpohja Eeva
Kesko Oyj

